

BASERRIKO LAGUNAK

1. GERALEKUA: BARATZEKO BIDEKKAREN HASIERAN

Guau, guau! Kaixo lagun, ongi etorri Igartubeiti baserrira! Ireki ondo begiak, ez al da ederra? Pentsa, egurrezko xafla hoiak bostehun urte inguru dute... Ondo entzun duzu, bai, bostehun urte! XVI. mendekoa da Igartubeiti, baserriak egurrezkoak ziren garai urrun, urrun, urrun hartakoa! Ikusi al duzu inoiz baserri zaharragorik? (*segundo batzuk isilik*) Ezetz? Gozatu ba gaurko egunaz! Egia esatea nahi baduzu, maiteminduta nago ni. Maiteminduta munduko txoko eder honetaz, maiteminduta aurrez aurre duzun baratzeaz, maiteminduta baserri zahar eta berri honetaz. Guau, guau! Bai, baserri zahar eta berri honetaz. Nola? Bostehun urte inguruko baserria ez dela berria? Baietz uste dut nik ba! XVI. mendekoa da Igartubeiti, konforme, baina bizi-bizirik dago gaur egun ere, erakusteko gauza piloa du ta zu ezagutzeko irrikaz dago. Gainera, sekretu handi bat ezkututzen du bere bihotzean, sagardoarekin zerikusia duen sekretu handi-handi bat... Ikusiko duzu, guau guau! (*segundo batzuk isilik*) Aizu, nola duzu izena? Esan al dizut ni Pintxo naizela? Urte askotarako, lagun! Bai, Pintxo dut nik izena ta hamentxe, Igartubeitin, bizi naiz ni aspaldi-aspalditik. Ahh, hamengo pakea! Hamengo janaria! Hamengo lagunak! Ahh... Hoiak bai altxorrak! Ez nituzke, ezta pentsatu ´re, munduko ezeren truke aldatuko! (*segundo batzuk isilik*) Tira, ez naiz ixiltzen eta baserria ezagutzeko gogoz egongo zara honezkero. Barkatuko didazu, txakur zaharroi izugarri gustatzen zaigu-ta zu bezelako lagun jatorrekin kontu kontari aritzea, badakizu... Tira ba, asko disfrutatu ta laster arte, guau guau!

2. GERALEKUA: BARATZEKO BIDEKKAN, LIHOAREN ONDOAN

Beeeee, beeeee! Giro atsegina kanpoan egoteko, ez hala? (*segundo batzuk isilik*) Nola? (*segundo batzuk isilik*) Zer esan duzu? (*segundo batzuk isilik*) Jesus, ezin al duzu apur bat ozenago hitz egin? (*segundo batzuk isilik*) Anyway, bazkaltzeko ordua da, eta gose naiz! Belar goxo-goxoa dugu Igartubeitin, bai jauna. Ñam, ñam, apur bat nahi duzu? Beeeee, beeeee! Ase arte jan dezakezu hamen, belar berde ta freskoa, yes of course... Begiratu eskuinera. Ikusten duzu hor goiko herria? Ezkio da. Ikusten dituzu inguruko belardiak? Edeerrak, ezta? Mmmm, hau bai belar goxoa, eta ez Estatu Batuetan, Nevada eta Kaliforniako paraje urrun haietan, ematen ziguten belar siku-siku-sikua. Puaj! Hamengoa bai belar goxoa... Beeeee! Begiratu baratzerara, bai, ikusten duzu landare luzexka hori? Lihoa da. Zortea baduzu lore urdinak ikusiko dizkiozu, eta zorterik ez baduzu, berriz, ez. Garrantzitsua da lihoa, very important, eta gauza asko egiteko balio du: jantziak, izarak, zapiak... Baserriaren barruan lihoa lantzeko tresnak daude, ea topatzen dituzun! Hitz eta pitz, gosea sartu zait berriro. Axola ez badizu, belar apur bat jango dut... Ta... porru bat probatuko banu? Edo ez, oraindik ere gogoan dut Kattalinen errieta aza bat jateagatik... Beeeee, beee, oroitzenak, oroitzenak! Oh my god, gogoan duzu etxeko guztiak hamentxe bertan bildu ta gizon arraro hark argazkia atera

zigunekoa? Nola gogoratuko duzu ba, gaztetxoegia zara-ta! Lihoa garrantzitsua izango da, ok, baina baita ardiak ere! Ikusi dituzu baserriko koltxoiak? Ezetz asmatu zerezkoak diren! Eta gazta, nori ez zaio gazta gustatzen? Eta mamia? Mmmm... Anyway... Kasurik ez gero behiei ta idiei ardiak baino garrantzitsuagoak direla esaten dizutenean, hoiek berekoi hutsak besterik ez dira-ta! Kasurik ez hoiei! Gainera, beraiena da ukuiluaren zatirik handiena, beeee, beee, ta ez dago eskubiderik! Anyway, ukuilua gora ta behera, logura sartu zait... Ta, axola ez badizu, pixka bat lo egingo dut, bye bye...

3. GERALEKUA: ARKUPEAREN ESKUINEKO TXOKOAN (sukaldeko leihoaren aurrean)

Kurrurrukuuuuu! (*azkar irakurriz*) Ene bada, zu hemen, eta ni piura honekin! Zer pentsatuko ote duzu niri buruz... Ene bada, ez da egia izango! Ez da egia izango gure hitzordua ahaztu dudala! Unetxo bat, arren, agendan begiratuko dut... Unetxo bat, mesedez... Jainkoarren, non dago nire agenda? Ez dago bazter honetan, eta ezta hemen ere, ea landare lehor hoiien atzean... Ez, ez, ez... Kukurrukuuuu! Eta andere mahatsaren ondoan? Tira, geroago bilatuko dut. Barkatu atzerapena, mesedez, Margaritarekin eta Isabelekin egon naiz, eta berandutu egin zait. Dutzatzeko denborarik ere ez dut izan! Ene bada, zer pentsatuko duzu niri buruz... Egia esango badizut, lehenengo aldia da hitzordu bat ahazten dudana, baina badakizu, Maria Luisak eta Anak txora-txora eginda naukate. Tira... Eta Eugeniak... Eta Kleopatrak... Eta Victoriak ere bai... Neskak, neskak! Kukurrukuuuu! Bart gauean afaltzera gonbidatu nuen Nefertiti. Ene, ez dut sekula ahaztuko! Goxoak zeuden gero zizareak, baina haren begirada... Ez dut haren begirada sekula ahaztuko! Paparra harrotu eta zera xuxurlatu nion: “Nefertiti, zure begiak zeruko izarrak baino distiratsuagoak dira”. Eta esango nuke gustatu zitzaiola, irribarre egin zuen-eta mokoaren puntaz... Hori guztia ilargipean, noski. Ez zaizu erromantikoa iruditzen? Ondoren alde egin zuen Nefertitik, gaur arrautzak erruteko goizean goiz altxatu behar zuela-eta. Egia esango badizut, nik ez dut gaaau guztian begirik jo, 10:00ak aldera esnatu naiz, kukurrukuuuu, eta ezin aparta dezaket Nefertiti nire burutik... Margaritarekin eta Isabelekin egon naiz ondoren. Orain badakizu, horregatik iritsi naiz berandu gure hitzordura, barkatu, arren. Ene bada, zu hemen, eta ni piura honekin... Zer pentsatuko duzu niri buruz? Dutzatzeko denborarik ere ez dut izan... Aizu, buztaneko lumak eskuinerantz orraztu behar nituzkeela uste duzu? Edo ezkererantz hobeto? Pintxok ezkererantz dio, baina ez dakit... Mmm... Zuk zer uste duzu? (*segundo batzuk isilik*) Ene bada, izugarri berandutu zait! Barkatuko didazu, Leonorrek dut zita hamar minutu barru, sukaldeko ogi apurrak jateko, eta oraindik ez naiz dutxatu. Sukaldeko ogia, mmm, ogi egin berria... Kukurrukuuuu! Ogia... Itxi begiak... Itxi, itxi... Usain dezakezu? Ogi egin berria. Aiii, eta gu ogi apurrekin konformatu beharko! Zer ez ote nuke nik emango ogi egin berri hori probatzeagatik! Ene bada, bost minutu, eta ni dutxatu gabe, zer pentsatuko ote du Leonorrek niri buruz! Axola ez badizu, beste batean kontatuko dizkizut baserriaren ingurukoak, ados? Banoa orain, korrika ta presaka, zain dut-eta nire erregina.

4. GERALEKUA: ARKUPEAREN EZKERREKO TXOKOAN

(*bi ahots, biek baxu hitz egiten dute*) 1. AHOTSA:...bzzzz, bzzzz.... Eta orduan hi zzzzutabe horren atzean ezzzkutatuta eongo haizzz.... Zzzzz... zzzz... eta nik katuari ezzango zzzzioat... 2. AHOTSA: baina ez al da arriskutsuegia, jauna? Eta ikusten banau? Zer esango diozu orduan eta zer... 1. AHOTSA: Psssss!! Norbait zzzzetorrek... 2. AHOTSA: baina zer esango diozu ordu... 1. AHOTSA: Ixo!! (*segundo batzuk isilik*) Ahh, iepa, lagun, hi haizzzz! 2. AHOTSA: uf, a ze sustoa eman diguzun! 1. AHOTSA: zuzzztoa? Hitz ein ta hitz ein ixildu re ezzz haizzzz ta hi, zzzzz! 2. AHOTSA: barkatu, erle jauna... Ehh, zera, ehh, zertan ari garen kontatuko diot? 1. AHOTSA: zzzeatik ezz ba, kontaukotzak, kontautzak, ni nekauta neok-ta zzzzz hainbeste hitz eiteazzz, ta ez zzzzaidak atzedan apur bat e gaizzzki etorriko... 2. AHOTSA: kontatuko dizut ba, igual lagunduko diguzu-ta. Tira, kontua da erle jauna ta ni aspaldiko lagunak garela. Elkarrekin hazi ginen ia-ia, Igartubetitiko ganbaran, ta bizilagunak izan ginen denbora luzean. Bizilagunak eta lagunak. Tailerraren aldameneko gelatxoan bizi zen bera, familiarekin, eta ni, berriz, larruak lehertzeko txokoan, nire amarekin ta hamazazpi anaia-arrebekin. Non zegoen nire aita? Zerikusia ote du aita desagertzeak ganbarako altxorraren kontuarekin? Askotan galdetu nion amatxori, baina ez zidan sekula erantzun, ezta katu beltzak irentsi zuen goiz hartan ere. Poliki-poliki, katu beltzak, deabru iletsu alaeak, nire anaia-arreba guztiak akabatu zituen, bata bestearen atzetik, gupidarik gabe, ta bakar-bakarrik geratu nintzen. Snif, snif... Gogorra da gero xaguon bizitza, ez zaizu iruditzen? Bien bitartean, erle jaunari laguntzen jarraitu nuen; izugarri estimatzen dituzte etxeok erleen ezti eta argizaria eta, horregatik, haien bila igotzen dira askotan ganbarara, baina ni ganbaran bizi nintzenean Kattalinen oinen artean korrika egiten nuen bixkor-bixkor... Ta Kattalineak beldur haundia gaitu guri, ta horregatik ni ikusi orduko buelta erdia eman ta beheko solairura itzultzen zen, garrasika. Esan, esan, hain itsusia al naiz? Tira, kontua da lasai-lasai bizi izan zirela erleak bolada batean, baina bolada batean bakarrik, ganbaratik ospa egitea erabaki nuen arte, katu beltzaren beldurrez. Gogorra da gero xaguon bizitza! Beti ihesean, beti beldurrez, snif snif... Baratzean bizi izan naiz hilabete hauetan, gogorra da gero bizitza, ez gaitu inork maite! Snif, snif... Ta kontua da erle jaunak nire aita ikusi duela gaur, bizi da, ganbaran ezkutatuta dago eta nirekin hitz egin nahi omen du hil ala biziko kontu bati buruz... Erleak ganbarara heltzeko tunel sekretu bat ezagutzen du, baina tunelaren sarrera umeen logelan dago, ta bertara iristeko etxera sartu behar, inortxok ere, ez oiloek, ez idiek ta are gutxiago katuak, ikusi gabe... Ulertzen duzu? Horregatik gabiltza erle jauna ta ni hamen... 1. AHOTSA: horize, bzzzz, lagunduko diguk, lagun? Ozo zzzinplea dek... In beharreko gauzzza bakarra zarrerako atera zzzzz hurbildu ta bakar-bakarrik zzz hagoenean begi bat izztea dek... Gurezzzzako zeinalea izzzango dek hoi ta nik katua dezzzppizzztatuko diat orduan ta gure laguntxo zzzzz barrura zzzartuko dek... Lagundukoiguk? 2. AHOTSA: ez esan inori ikusi nauzunik, mesedez, ta zorte on!

5. GERALEKUA: BASERRIKO ATEAN

Hemen zaude. Iritsi zara, azkenean. Bart zurekin egin nuen amets, eta banekien gaur etorriko zinela. Estimaten dut zure bixita. Nor naizen galdetuko diozu, akaso, zure buruari. Ea asmatzen duzun... Apur bat lagunduko dizut: iragana naiz, oraina eta etorkizuna... Belaunaldi asko eta askoren jakituriaren zaindaria... Ondare bizia eta sekretu, misterio eta altxorren iturri agortezina... Oraindik ez? Egurrezkoa eta harrizkoa da nire eskeletoa... Bi solairu ditut... Bostehun urte inguru... Horixe da eta, azkarra zara gero! Igartubeiti baserria naiz, eta zu ezagutzeko irrikaz nengoen. Zer moduz zaude, lagun? (*segundo batzuk isilik*) Hemen zaude. Iritsi zara, azkenean. Ondo zaindu al zaituzte nire animaliek? Dagoeneko kontatuko zizuten zer edo zer niri buruz... Kontatu al dizute lihoarena? Eta erleena? Eta mamuena? Mamuena ez? Ba mamu batzuk bizi dira hemen, baina lasai, ez dute-eta ezer egiten... Ea ikusten dituzun! (*segundo batzuk isilik*) Gauza asko diote adituek nire inguruan: Euskal Herrian ni bezalakorik ez dagoela, oso ondo islatzen dudala euskal baserriaren eboluzio historikoa, sagardoa egiteko makina erraldoia naizela... Gauza asko eta asko konta nezake nik ere, baina ez dut nik orain nire buruari buruz hitz egingo, nahiago dut-eta zuk zeuk, poliki-poliki, edo apur bat azkarrago, zeure kasa, nire erraiak, nire historia eta nire istorioetan murgiltzeko eta haiek deskubritzeko aukera bazenu... (*segundo batzuk isilik*) Jar ezazu esku bat atearen gainean, lotsarik ez gero, jar ezazu ba! Laztan ezazu ateko egurra. Sentitzen duzu? Sentitzen nauzu? Hori naiz ni, Igartubeiti (*segundo batzuk isilik*). Zure txanda da orain. Zuri dagokizu deskribatuko nauten hitz ederrenak asmatzea. Ongi etorri nire baitara. Ongi etorri zure baitara.